

Finanční arbitr

Legerova 1581/69, 110 00 Praha 1 – Nové Město, Tel. +420 257 042 094,
ID datové schránky: qr9ab9x, e-mail: arbitr@finarbitr.cz, https://www.finarbitr.cz

Navrhovatel

Zástupce

JUDr. Jaroslav Novák, Ph.D.
advokát
IČO 668 49 331
Trojanova 2022/12
120 00 Praha 2

Instituce

Česká pojišťovna a.s.
IČO 452 72 956
Spálená 75/16
110 00 Praha 1

Zástupce

Mgr. Robert Němec, LL.M.
advokát
IČO 662 41 821
Jáchymova 26/2
110 00 Praha 1

Č. j. FA/SR/ZP/445/2018 - 32

Praha 18. 5. 2019

Rozhodnutí o námitkách

Finanční arbitr příslušný k rozhodování sporů podle § 1 odst. 1 zákona č. 229/2002 Sb., o finančním arbitrovi, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o finančním arbitrovi“), rozhodl v řízení zahájeném dne 15. 2. 2018 podle § 8 odst. 1 zákona o finančním arbitrovi na návrh Navrhovatele proti Instituci, vedeném podle tohoto zákona a zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „správní řád“), o určení neplatnosti pojistné smlouvy č. ■ ze dne 2. 4. 2013 a vydání bezdůvodného obohacení ve výši zaplaceného pojistného se zákonným úrokem z prodlení, o námitkách Navrhovatele ze dne 9. 4. 2019, č. j. FA/SR/ZP/445/2018 - 26, a námitkách Instituce ze dne 9. 4. 2019, č. j. FA/SR/ZP/445/2018 - 27, proti nálezu finančního arbitra ze dne 27. 3. 2019, č. j. FA/SR/ZP/445/2018 - 25, takto:

Námitky, které podal navrhovatel, ■, doručené finančnímu arbitrovi dne 9. 4. 2019, č. j. FA/SR/ZP/445/2018 - 26, proti nálezu finančního arbitra ze dne 27. 3. 2019, č. j. FA/SR/ZP/445/2018 - 25, a námitky, které podala instituce, Česká pojišťovna a.s., IČO 45272956, se sídlem Spálená 75/16, 110 00 Praha 1, doručené finančnímu arbitrovi dne 9. 4. 2019, č. j. FA/SR/ZP/445/2018 - 27, proti nálezu finančního arbitra ze dne 27. 3. 2019, č. j. FA/SR/ZP/445/2018 - 25, se zamítají a nález finančního arbitra ze dne 27. 3. 2019, č. j. FA/SR/ZP/445/2018 - 25, se podle § 16 odst. 2 zákona o finančním arbitrovi potvrzuje.

Odůvodnění:

1 Řízení o návrhu

Finanční arbitr rozhodl ve sporu mezi Navrhovatelem a Institucí nálezem ze dne 27. 3. 2019, č. j. FA/SR/ZP/445/2018 - 25 (dále jen „Nález“), ve kterém dovedl absolutní neplatnost pojistné smlouvy č. ■ s názvem *Vision4Life* uzavřené dne 2. 4. 2013 (dále jen „Pojistná smlouva“) z důvodu neoddělitelnosti neplatných ujednání o počátečních a správních nákladech a o rizikovém pojistném.

Protože finanční arbitr nezjistil, že by pojištění sjednané Pojistnou smlouvou bylo ukončeno a Navrhovatel nebyl povinen hradit pojistné, dovedl právní zájem Navrhovatele na určení neplatnosti Pojistné smlouvy ve výroku Nálezu.

Finanční arbitr po připuštění námítky promlčení, kterou Instituce v řízení důvodně vznesla, dospěl k závěru, že Instituce je povinna vydat Navrhovateli bezdůvodné obohacení ve výši 71.000 Kč s úrokem z prodlení ve výši 8,50 % p. a. z částky 64.000 Kč ode dne 13. 1. 2018 do zaplacení. Ve zbývající části finanční arbitr návrh Navrhovatele zamítl.

Finanční arbitr současně výrokem IV. Nálezu uložil Instituci zaplatit sankci ve výši 15.000 Kč podle § 17a zákona o finančním arbitrovi.

3 Námítky Navrhovatele

Námítky Navrhovatele směřují proti výroku III. Nálezu.

Navrhovatel namítá, že závěry finančního arbitra o neoddělitelnosti neplatných ujednání o nákladech a rizikovém pojistném od Pojistné smlouvy jako celku se nezakládají na skutkových zjištěních.

Navrhovatel namítá, že se finanční arbitr měl zabývat dalšími důvody neplatnosti Pojistné smlouvy, a to konkrétně neplatností ujednání o inkasních nákladech, odkupném a o poplatku za správu portfolia, za evidenci podílových jednotek a jiných srážkách, neurčitostí rozsahu pojistného plnění, rozporem vůle Instituce a písemné Pojistné smlouvy (Instituce snižovala kapitálovou hodnotu o náklady a rizikové pojistné), rozporem se zákazem nekalých obchodních praktik (produkt byl prezentován jako spoření a Navrhovatel nebyl seznámen s nákladovou strukturou pojištění) a nepřevzetím pojistného rizika (kdy účelem Pojistné smlouvy bylo fakticky investování, nikoliv pojištění).

Navrhovatel opakovaně namítá, že se Instituce na jeho úkor obohatila úmyslně, když Pojistná smlouva byla uzavřena po vydání úředního sdělení České národní banky ze dne 2. 5. 2012, v okamžiku uzavření Pojistné smlouvy tak Instituce znala požadavky na odbornou péči při uzavírání smluv a tyto požadavky vědomě nesplnila. Navrhovatel argumentuje, že Instituce úmyslně nesjednala výši nákladů a poplatků v Pojistné smlouvě.

Navrhovatel rovněž opakovaně namítá, že Instituce vznesla námítku promlčení v rozporu s dobrými mravy a argumentuje, že pro posouzení mravnosti námítky promlčení vznesené Institucí finanční arbitr nezohlednil důvody neplatnosti Pojistné smlouvy spočívající výlučně na straně Instituce a rovněž nezohlednil okolnosti, za nichž Pojistnou smlouvu strany uzavřely. Navrhovatel v této souvislosti zdůrazňuje rovněž zásadu poctivosti a dovolání se právní jistoty v dobré víře.

Navrhovatel namítá, že finanční arbitr nezjistil skutkový stav k datu vydání Nálezu, když nesprávně zjistil stav ohledně zaplaceného pojistného a výše mimořádných výběrů (*bez bližší konkretizace – poznámka finančního arbitra*) a neopatřil důkazy ke kampani „Takové lepší spoření“.

Navrhovatel navrhuje, aby finanční arbitr zjistil informace k existenci a vedení kampaně „Takové lepší spoření“ a aby vyslechl osobu, která byla v období trvání pojištění odpovědná za soulad jednání Instituce s právními předpisy a s pokyny dohledového orgánu a osobu odpovědnou za soulad jednání Instituce s obsahem Pojistné smlouvy.

Navrhovatel se dovolává postupu finančního arbitra podle § 90 odst. 1 písm. b) správního řádu, tj. aby Nález ve výroku III. zrušil a věc znovu projednal v prvostupňovém řízení.

V případě, že finanční arbitr shledá, že není postup podle § 90 odst. 1 písm. b) správního řádu důvodný, požaduje, aby finanční arbitr zrušil výrok III. a změnil výrok II. Nálezu tak, že uloží Instituci povinnost zaplatit Navrhovateli veškeré zaplacené pojistné a úrok z prodlení ve výši 8,05 % ročně z částky 96.000 Kč ode dne 13. 1. 2018 do zaplacení.

4 Námítky Instituce

Námítky Instituce směřují proti výroky I., II. a IV. Nálezu.

Instituce odmítá závěr finančního arbitra o neurčitosti Pojistné smlouvy, resp. jejích ujednání o počátečních a správních nákladech a opakuje, že Navrhovatel byl o existenci počátečních a správních nákladů informován v čl. 1 bod 3 Doplnkových podmínek, který je podle Instituce dostatečně určitý. Instituce argumentuje, že součástí pojistného jsou přirozeně i náklady související s Pojistnou smlouvou, stanovené podle pojistně matematických zásad takovým způsobem, aby jejich výše umožňovala Instituci splnit své závazky obsažené v Pojistné smlouvě, přičemž v době uzavření Pojistné smlouvy Instituci nevyplývala povinnost o těchto zásadách Navrhovatele informovat.

Podle ujednání čl. 2.6 Doplnkových pojistných podmínek Instituce závazky spojené s Pojistnou smlouvou, tj. rizikové pojistné, počáteční, správní a jiné náklady, hradí pouze z kapitálové hodnoty s garantovanou technickou úrokovou mírou. V souladu s tímto ujednáním tak lze až zbývající část běžného pojistného považovat za část určenou ke klientem zvolené alokaci. Nikdy proto nemůže dojít k situaci, že by bylo pojistné alokováno jinak než podle pokynu klienta.

Instituce se ztotožňuje se závěrem finančního arbitra o tom, že jí vznesená námitka promlčení není v rozporu s dobrými mravy a neměla úmysl se bezdůvodně obohatit na úkor Navrhovatele, když je přesvědčena o platnosti Pojistné smlouvy v takové podobě, v jaké byla mezi Navrhovatelem a Institucí uzavřena.

Pokud jde o běh promlčecí doby, Instituce nesouhlasí se závěrem finančního arbitra, že Navrhovatel získal vědomost o neplatnosti Pojistné smlouvy a vzniku bezdůvodného obohacení v pozdějším okamžiku než při uzavření Pojistné smlouvy, neboť Navrhovateli byly všechny skutečnosti, kterými nyní její neplatnost odůvodňuje, známy právě při sjednání smluvního vztahu. Argumentace Navrhovatele, stejně jako právní posouzení finančního arbitra, se opírá pouze o obsah smluvní dokumentace, přičemž není sporu o tom, že by ji Navrhovatel neobdržel.

Instituce pro případ, že finanční arbitr setrvá na právním posouzení Pojistné smlouvy jako absolutně neplatné, namítá, že veškeré platby pojistného zaplacené Navrhovatelem před datem 15. 2. 2016 (tj. dva roky před podáním návrhu), jsou promlčeny.

Instituce tvrdí, že se na úkor Navrhovatele co do účtovaných počátečních nákladů v celkové výši 50.285 Kč obohatil pojišťovací zprostředkovatel a nikoliv Instituce, neboť jemu Instituce tuto finanční částku vyplatila jako odměnu za sjednání Pojistné smlouvy.

Instituce navrhuje, aby finanční arbitr napadený nález zrušil a nárok Navrhovatele jako nedůvodný zamítl.

5 Vyjádření Instituce k Námitkám Navrhovatele

Instituce opakuje, že existence nákladů souvisejících s Pojistnou smlouvou vyplývá z pojistných podmínek. Instituce argumentuje, že konkrétní částky (náklady) pojištění vychází z interního nastavení pojistně matematických zásad pojistitele a v době uzavření Pojistné smlouvy Instituce neměla povinnost o těchto zásadách Navrhovatele informovat.

Instituce argumentuje, že je přesvědčena o platnosti Pojistné smlouvy a odmítá, že by měla úmysl bezdůvodně se obohatit na úkor Navrhovatele nebo že by vznesla námitku promlčení v rozporu s dobrými mravy. Instituce argumentuje, že námitkou promlčení se nesnaží poškodit Navrhovatele ale pouze zabránit vlastnímu poškození.

6 Řízení o námitkách

Finanční arbitr posoudil námitky Navrhovatele a Instituce jako přípustné odůvodněné námitky ve smyslu § 16 odst. 1 zákona o finančním arbitrovi ve spojení s § 81, 82 a 83 správního řádu.

Finanční arbitr nepovažuje za nutné znovu definovat a vykládat sporná ujednání Pojistné smlouvy tak, jak učinil v Nálezu ani vyjadřovat se k těm námitkám, které Navrhovatel a InSTITUTE vznesli již v řízení před vydáním Nálezu a nedoložili je jinými podklady. Finanční arbitr nepochybil, jestliže svou ucelenou argumentací vypořádal námitky Navrhovatele a InSTITUTE beze zbytku, avšak podrobně nevyvracel v Nálezu každé tvrzení strany sporu a neprovedl každý předložený či označený podklad a odkazuje v této souvislosti na závěry Ústavního soudu v rozhodnutí ze dne 12. 2. 2009, sp. zn. III. ÚS 989/08.

Finanční arbitr je bezplatný státem zřízený orgán mimosoudního řešení spotřebitelských sporů na finančním trhu. Primárním cílem finančního arbitra je tam, kde je spotřebitel v právu, přivést strany sporu ke smírnému řešení sporu tak, aby se spotřebitel nemusel obracet na soud a nemusel hradit náklady soudního řízení, protože řízení před finančním arbitrem je bezplatné a nevyžaduje se, aby byl spotřebitel právně zastoupen (náklady právního zastoupení se v řízení před finančním arbitrem nepřiznávají). Proto musí finanční arbitr posoudit spor zásadně podle právních předpisů a nemůže působit ve prospěch ani jedné strany sporu.

Finanční arbitr tedy není zřízen k tomu, aby rozhodoval spory spotřebitelů v jejich prospěch, když jim jejich nároky nesvědčí.

Pokud jde o shromažďování podkladů pro vydání rozhodnutí, je na stranách sporu, aby předložily takové podklady, které budou pro jednání o mimosoudním řešení sporu relevantní. Finanční arbitr se určitě může v rámci své působnosti obracet na třetí osoby a požadovat od nich předložení podkladů nebo vyjádření tak, aby podklady pro rozhodnutí ve věci byly co nejúplnější. V žádném případě však nelze toto oprávnění finančního arbitra vnímat jako jeho povinnost za spotřebitele předkládat základní podklady pro prokázání existence právního vztahu, který je předmětem sporu nebo existence nároku, kterého se spotřebitel domáhá. A stejně tak to neznamena, že spotřebitel je v řízení před finančním arbitrem ten, který nemusí kromě předložení podání označeného za návrh na zahájení řízení, poskytovat řádnou součinnost, ať už v podobě předložení podkladů, které by měl mít jako jedna ze stran právního vztahu určitě k dispozici, tak i v podobě podání ústního vysvětlení v případě, kdy je zapotřebí.

Pokud jde o Navrhovatelem žádaný postup podle § 90 odst. 1 písm. b) správního řádu, tj. aby finanční arbitr zrušil Nález a věc projednal v novém řízení, nejsou pro něj nejen splněny podmínky, ale ani jej zákon o finančním arbitrovi neumožňuje. Podle § 16 odst. 2 zákona o finančním arbitrovi může finanční arbitr nález pouze potvrdit nebo změnit.

Finanční arbitr ve věci samé v mezích své pravomoci a působnosti dané zákonem o finančním arbitrovi rozhodl dne 27. 3. 2019 Nálezem, tedy takovou formou rozhodnutí, kterou mu ukládá § 15 zákona o finančním arbitrovi. Vzhledem k povaze věci, její složitosti a průběžnému doplňování argumentace ze strany Navrhovatele je finanční arbitr toho názoru, že v řízení postupoval bez průtahů a rozhodl v přiměřené lhůtě (§ 6 správního řádu, § 15 odst. 1 zákona o finančním arbitrovi). Finanční arbitr rozhodl Nálezem podle svého nejlepšího vědomí a svědomí, nestranně, spravedlivě a na základě skutečností zjištěných v souladu se zákonem o finančním arbitrovi a správním řádem (§ 12 odst. 1 zákona o finančním arbitrovi, § 2 odst. 4 správního řádu). Nález obsahuje jak výrokovou část, tak detailní odůvodnění a poučení účastníků řízení (§ 15 odst. 3 zákona o finančním arbitrovi). Odůvodnění Nálezu zachycuje veškeré úvahy finančního arbitra a provedené právní posouzení zjištěného skutkového stavu, včetně uvedení všech právních předpisů, které finanční arbitr aplikoval, a vypořádání se se všemi relevantními podklady, které měl finanční arbitr k dispozici od účastníků řízení, případně které si v řízení i sám vyžádal.

Finanční arbitr po posouzení průběhu řízení a všech úkonů v řízení s ohledem na výše uvedené nezjistil, že by v řízení nepostupoval v souladu s právními předpisy a nerespektoval při tom rovněž zásady řízení před finančním arbitrem podle zákona o finančním arbitrovi a zásady správního řízení podle správního řádu.

6.1 Neplatnost ujednání o nákladech a rizikovém pojistném

Finanční arbitr znovu odkazuje na závěry Nejvyššího soudu v rozhodnutí ze dne 19. 10. 2006, sp. zn. 29 Odo 573/2005, že „[z]ávěr o neurčitosti právního úkonu předpokládá, že ani jeho výkladem nelze dospět k nepochybnému poznání, co chtěl účastník projevit“, tedy že právní úkon je určitý, pokud lze jeho obsah zjistit výkladem.

S přihlédnutím k zákonnému požadavku určitosti musí být náklady upraveny takovým způsobem, ze kterého bude nepochybná jejich výše, např. 10 % ročního pojistného nebo vzorec, na základě kterého by byla výše těchto nákladů určitelná.

Způsob, jakým jsou náklady a rizikové pojistné upraveny v Doplnkových pojistných podmínkách však nedává jakékoli výkladové vodítko pro určení jejich faktické výše, protože čl. 1 body 1.8, 1.9 a 3.1 Doplnkových pojistných podmínek odkazují na pojistně matematické zásady, které Pojistná smlouva, Všeobecné pojistné podmínky ani Doplnkové pojistné podmínky blíže nevymezují, a tudíž nelze jejich obsah poznat, a to ani za pomoci výkladových pravidel. Daná ujednání čl. 1 bodů 1.8, 1.9 a 3.1, jsou proto ve smyslu § 37 odst. 1 zákona č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „starý občanský zákoník“) neurčitá, závisí-li určení nákladů a rizikového pojistného na pojistně matematických zásadách, které Pojistná smlouva, Všeobecné ani Doplnkové pojistné podmínky nedefinují.

Skutečnost, že právní předpisy nestanoví náklady, poplatky a rizikové pojistné jako podstatnou náležitost pojistných smluv, neznamená, že by smluvní strany pojistné smlouvy neměly povinnost dodržovat obecné náležitosti kladené na každý právní úkon, tedy jeho určitost a srozumitelnost. Pojistná smlouva je pojištěním rezervotvorným, tj. pojišťovna nespoteřovává celé zaplacené pojistné na krytí rizik a poplatků, ale vytváří rezervu resp. kapitálovou hodnotu pojištění, která je Navrhovateli vyplacena v případě dožití nebo kterou poniženou o poplatky vyplatí Navrhovateli v případě předčasného ukončení pojištění. Z výše uvedeného je tedy patrné, že výše strhávaného rizikového pojistného a poplatků (nákladů) má podstatný vliv na výši plnění při dožití či na výši odkupného. Z tohoto důvodu finanční arbitr konstatuje, že u Pojistné smlouvy není ujednání o strhávání nákladů nebo rizikového pojistného žádným minoritním ujednáním, ale je ujednáním zásadním, pro něž není požadavek na určité sjednání nepřiměřený.

Finanční arbitr je přesvědčen, že odkazují-li ujednání Doplnkových pojistných podmínek na dokument (pojistně technické zásady) obsahující způsob výpočtu nákladů a rizikového pojistného, který je Navrhovateli objektivně nepřístupný (finanční arbitr na základě vyjádření Instituce zná pouze mechanismus výpočtu počátečních a správních nákladů), a se kterým Instituce Navrhovatele před uzavřením smlouvy neseznámila, jedná se o způsob ujednání nákladů a rizikového pojistného, který je neurčitý a ve smyslu § 37 odst. 1 starého občanského zákoníku neplatný.

Skutečnost, že se rizikové pojistné na smrt v čase mění, nevylučuje možnost přesného sjednání výše rizikového pojistného na jednotlivé roky, např. tabulkou s rozepsanou výší rizikového pojistného v jednotlivých letech podle věku pojištěného.

Finanční arbitr tak setrvává na závěru, že ujednání čl. 1 bodů 1.8, 1.9 a 3.1 Doplnkových pojistných podmínek o strhávání rizikového pojistného, počátečních, správních nákladů jsou neurčitá a tudíž neplatná ve smyslu § 37 odst. 1 starého občanského zákoníku.

6.2 K absolutní neplatnosti Pojistné smlouvy

K námitce oddělitelnosti neplatných ujednání o nákladech finanční arbitr odkazuje, že v Nálezu náležitě odůvodnil, proč nejsou jednotlivá neplatná ujednání oddělitelná od ostatních ujednání Pojistné smlouvy.

Finanční arbitr odkazuje, že Instituce je podnikatelský subjekt, jehož cílem je dosažení zisku. Finanční arbitr nemohl z ničeho dovodit, že nebylo vůlí Instituce strhávat si náklady podle pojistně technických zásad a že pro ni toto ujednání nebylo klíčové (vůle Instituce strhávat

z kapitálové hodnoty pojištění rizikové pojistné, počáteční a správní náklady a poplatky vyplývá z bodu 2.5 Doplňkových pojistných podmínek).

Pokud Navrhovatel souhlasí se závěrem finančního arbitra o absolutní neplatnosti Pojistné smlouvy, ale nesouhlasí s důvody, pro které finanční arbitr dovedl neplatnost Pojistné smlouvy, odkazuje finanční arbitr na rozhodnutí Ústavního soudu ze dne 9. 1. 2014, sp. zn. I. ÚS 191/12, ve spojení s rozhodnutím Nejvyššího soudu ze dne 3. 11. 2011, sp. zn. 29 Cdo 1564/2010, ve kterém soud judikoval, že „[z]a nedůvodnou pak považuje dovolací soud námitku dovolatele, že se odvolací soud nevypořádal se závěrem soudu prvního stupně, že smlouva o půjčce je neplatná i podle ustanovení § 196a odst. 3 obch. zák. Shledal-li totiž odvolací soud neplatnost smlouvy o půjčce z důvodů podle ustanovení § 196a odst. 1 obch. zák. nebylo pro rozhodnutí ve věci potřebné, aby zkoumal, zda je neplatná i z jiného důvodu“ a dále též na rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 11. 6. 2002, sp. zn. 29 Odo 705/2001, ve kterém soud judikoval, že „[o]tázka právního posouzení skutkových zjištění, která soud učinil, je pouze věcí soudu, přičemž soud není vázán právními závěry, které z těchto skutkových zjištění učinil účastník řízení. Jestliže tedy soud dospěl k tomu závěru, že tvrzení žalované o neplatnosti smlouvy je důvodné, není již rozhodující, že shledal jiný důvod neplatnosti, než ke kterému dospěla žalovaná. Jinými slovy, jestliže soud prvního stupně ze skutkových zjištění o obsahu posuzované smlouvy dovedl, že těmto skutkovým zjištěním je třeba přiřadit jako důvod neplatnosti smlouvy neurčitost předmětu plnění, nikoli nemožnost plnění (jak kvalifikovala uvedená skutková tvrzení žalované), nelze mu vytýkat nesprávné právní posouzení z hlediska porušení zásady koncentrace řízení. Jak správně uvedl odvolací soud, právní závěry žalované nejsou pro posouzení jejích námitek rozhodné. Rozhodná jsou pouze její skutková tvrzení a tato tvrzení závěr, že je smlouva neplatná, obsahovala“.

Vzhledem k výše uvedenému již finanční arbitr považuje za rozporné se zásadou procesní ekonomie, aby se detailně vypořádával s argumentací Navrhovatele o rozporu obsahu Pojistné smlouvy s vůlí Instituce a s tvrzenými vadami předmluvní fáze, případně s dalšími tvrzeními, která Navrhovatel uvedl pro absolutní neplatnost Pojistné smlouvy, neboť finanční arbitr dovedl neplatnost již pro neurčitost nákladové struktury a další zjištění by již neměla žádný vliv na závěr o absolutní neplatnosti Pojistné smlouvy.

6.3 *K námitce nedostatečně zjištěného skutkového stavu a k návrhům na opatření dalších důkazů*

K neurčité námitce Navrhovatele o nezjištění přesné výše zaplaceného pojistného a vyplacených mimořádných výběrů finanční arbitr odkazuje, že Navrhovatel své tvrzení (námitku) nijak nedoložil, resp. ani nespecifikoval, zda, kdy a v jaké výši Instituce mimořádný výběr Navrhovateli vyplatila (v řízení do vydání Nálezu Navrhovatel ani Instituce netvrdili, že by Instituce Navrhovateli vyplatila jakýkoliv mimořádný výběr), Navrhovatel nedoložil, že by ode dne 18. 2. 2019 (poslední v řízení doložená platba) uhradil další platbu pojistného.

Finančnímu arbitrovi není známa jakákoliv překážka bránící Navrhovateli, aby potvrzení o platbách pojistného finančnímu arbitrovi zaslal. V případě, že se Navrhovatel rozhodne dále platit pojistné na základě Pojistné smlouvy, o které před rozhodujícím orgánem tvrdí, že je neplatná, a zaplaceného pojistného se současně v řízení domáhá z titulu bezdůvodného obohacení, je nezbytné, aby tyto platby sám bez výzvy dokládal, resp. aby prokázal, že na vydání bezdůvodného obohacení v požadované výši má nárok (srov. § 10 odst. 1 písm. d) zákona o finančním arbitrovi, podle kterého má návrh na zahájení řízení obsahovat důkazní prostředky nebo označení důkazů).

Finanční arbitr nemůže při rozhodování o výši bezdůvodného obohacení presumovat, že Navrhovatel platí pojistné, ale může přiznat pouze bezdůvodné obohacení, které bylo v řízení prokázáno. Samotná skutečnost, že pojištění sjednané Pojistnou smlouvou trvá, jakkoliv neprokazuje skutečnost, že Navrhovatel platí pojistné, neboť finanční arbitr z úřední činnosti ví, že pojistník nemusí platit pojistné mnoho měsíců, než dojde k zániku pojištění pro neplacení, nebo se pojistník může s pojistitelem dohodnout na splátkovém kalendáři

(tj. být v platbách pojistného v prodlení, aniž by to bylo spojeno se zánikem pojištění) nebo může pojistná smlouva přejít do redukce, tj. stavu, kdy pojistník není povinen platit pojistné.

Ustanovení § 12 odst. 3 zákona o finančním arbitrovi říká, že „[p]ři svém rozhodování vychází arbitr ze skutkového stavu věci“, není však možný jiný výklad, než ten, že při svém rozhodování vychází arbitr z doloženého stavu věci.

Finanční arbitr uzavírá, že rozhodl věcně správně, když přiznal Navrhovateli jen vydání bezdůvodného obohacení, které bylo prokázáno k datu vydání Nálezu.

Finanční arbitr při svém rozhodování vycházel z podkladů předložených Navrhovatelem a Institucí, ať již samostatně nebo na jeho vyžádání, tyto shromážděné podklady považoval za dostačující pro rozhodnutí ve věci určení neplatnosti Pojistné smlouvy a vydání bezdůvodného obohacení z absolutně neplatné Pojistné smlouvy, a proto si již u Instituce nevyžádal další podklady, jak navrhoval Navrhovatel, zejména důkazy o existenci kampaně „Takové lepší spoření“ a výši všech poplatků účtovaných Institucí. Navrhovatel nesdělil, jakým způsobem by informace k uvedené kampani měly ovlivnit rozhodnutí ve věci, když už na základě jiných podkladů předložených účastníky řízení finanční arbitr došel k závěru o neplatnosti Pojistné smlouvy. Navrhovatel nijak nekonkretizoval, zda byl v rámci dané kampaně osloven a kým, jaké informace mu byly v rámci této kampaně předány, jaké konkrétní informace by měl finanční arbitr zjišťovat, co by tyto informace měly prokazovat v daném konkrétním vztahu Navrhovatele s Institucí a jak by tato zjištění ovlivnila rozhodnutí ve věci. Navrhovatel nijak nedoložil, jak by obecné informace o existenci marketingové kampaně bez konkrétní spojitosti s předmětem sporu byly způsobilé prokázat úmyslné jednání Instituce a rozpor námitky promlčení s dobrými mravy ve vztahu Navrhovatele s Institucí. Současně by bylo v rozporu s principem hospodárnosti řízení opakovaně zjišťovat, jaké všechny náklady Instituce účtovala, když finanční arbitr zjistil neurčitost nákladové struktury. Finanční arbitr odkazuje, že nadbytečnost opatřování Navrhovatelem požadovaných podkladů odůvodnil již v kapitole 5.4.4 Nálezu.

Navrhovatel v podaných Námitkách navrhuje výslechy neidentifikovaných osob, bez konkretizace skutečností, které by jejich výpověď ve vztahu k Pojistné smlouvě, kterou uzavřel Navrhovatel s Institucí a která je předmětem tohoto sporu, měla prokazovat.

Finanční arbitr odkazuje na § 52 správního řádu, který stanoví, že správní orgán není návrhy účastníků vázán („Účastníci jsou povinni označit důkazy na podporu svých tvrzení. Správní orgán není návrhy účastníků vázán, vždy však provede důkazy, které jsou potřebné ke zjištění stavu věci“).

Finanční arbitr odmítá námitku Navrhovatele o nedostatečně zjištěném skutkovém stavu jako nedůvodnou a shledává za nadbytečné dále zjišťovat identifikační údaje osob, které Navrhovatel navrhuje vyslechnout v námitkovém řízení, když učiněná skutková zjištění, která byla podkladem pro rozhodnutí, mají oporu ve shromážděných podkladech a umožňují věc komplexně posoudit.

6.4 K úmyslu Instituce se bezdůvodně obohatit a k souladu námitky promlčení s dobrými mravy

Argumentaci Navrhovatele, že se Instituce na jeho úkor obohatila úmyslně a že vznesla námitku promlčení v rozporu s dobrými mravy, finanční arbitr uceleně vypořádal již v kapitole 5.5 Nálezu, na kterou odkazuje.

Finanční arbitr setrvává na závěru, že v řízení nezjistil, že by se Instituce nechovala v souladu s Pojistnou smlouvou, kterou považovala za platnou, nebo že by nebyla připravena Navrhovateli plnit v případě nastalé pojistné události. Navrhovatel své tvrzení, že Instituce měla úmysl, ať přímý nebo nepřímý, se bezdůvodně obohatit na úkor Navrhovatele, ničím nedoložil.

Finanční arbitr opakovaně odmítá jako nedůvodnou námitku Navrhovatele, že úmysl Instituce bezdůvodně se obohatit na úkor Navrhovatele lze dovodit v souvislosti s úředním

sdělením České národní banky ze dne 2. 5. 2012 publikovaném dne 14. 5. 2012, když vydané úřední sdělení není způsobilé jakkoli prokázat tento úmysl Instituce. Jak již finanční arbitr vysvětlil v Nálezu, úmyslné jednání by muselo být v konkrétním vztahu Navrhovatele s Institucí v řízení prokázáno, nelze jej pouze dovozovat.

Protože z předložených podkladů nevyplývá, že by Instituce uzavřela úmyslně neplatnou Pojistnou smlouvu, dobrá víra Instituce o tom, že přijaté pojistné je jejím majetkem, trvá až do pravomocného rozhodnutí, že Pojistná smlouva je neplatná.

Stejně tak finanční arbitr ani po opakovaném posouzení jednotlivých Navrhovatelem tvrzených důvodů, proč by měla námitka promlčení vznesená Institucí být v rozporu s dobrými mravy, nezjistil, že by v tomto případě nastaly výjimečné okolnosti, které by měly takovou intenzitu, aby zavadaly příčinu k odepření práva vznést námitku promlčení.

Finanční arbitr odkazuje, že smyslem institutu promlčení je přispět právní jistotě (viz rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 17. 10. 2012, sp. zn. 30 Cdo 3825/2011: „...*neboť institut promlčení přispívající k jistotě v právních vztazích je institutem zákonným, a tedy použitelným ve vztahu k jakémukoliv právu, které se podle zákona promlčuje*“). Promlčení tedy slouží v dlouhodobých smluvních vztazích právní jistotě, mimo jiné tím, že brání tomu, aby bylo ekonomicky velmi výhodné platnost smluvního vztahu zpochybnit.

Navrhovatel je tou stranou, která se dovolává určení neplatnosti Pojistné smlouvy a vydání bezdůvodného obohacení. Ustanovení § 8 odst. 1 zákona o finančním arbitrovi sice stanoví, že „[ř]ízení se zahajuje na návrh navrhovatele“, nicméně žádné ustanovení zákona o finančním arbitrovi neukládá, že výsledek musí být pro navrhovatele příznivý, ba naopak podle § 12 odst. 1 zákona o finančním arbitrovi „[a]rbitr je povinen rozhodovat podle svého nejlepšího vědomí a svědomí, nestranně, spravedlivě a bez průtahů a pouze na základě skutečností zjištěných v souladu s tímto zákonem a zvláštními právními předpisy“, tudíž výsledek řízení pro navrhovatele může být i negativní (např. navrhovatel obdrží méně, než instituce nabízela smírně, navrhovatel obdrží z titulu bezdůvodného obohacení nižší částku než kolik by činilo odkupné, kdyby pojistná smlouva byla platná apod.).

Finanční arbitr neshledává důvod měnit své závěry z Nálezu a opakuje, že nezjistil úmysl Instituce bezdůvodně se obohatit na úkor Navrhovatele a neshledal námitku promlčení, kterou vznesla Instituce, za rozpornou s dobrými mravy.

6.5 K vydání bezdůvodného obohacení

Podle § 451 starého občanského zákoníku platí, „(1) Kdo se na úkor jiného bezdůvodně obohatí, musí obohacení vydat. (2) Bezdůvodným obohacením je majetkový prospěch získaný plněním bez právního důvodu, plněním z neplatného právního úkonu nebo plněním z právního důvodu, který odpadl, jakož i majetkový prospěch získaný z nepoctivých zdrojů.“

Podle § 457 starého občanského zákoníku platí, že „[j]e-li smlouva neplatná nebo byla-li zrušena, je každý z účastníků povinen vrátit druhému vše, co podle ní dostal.“

Finanční arbitr v Nálezu dovedl, že se Instituce na úkor Navrhovatele obohatila přijatým pojistným.

Finanční arbitr současně v Nálezu vypořádal námitku promlčení nároků Navrhovatele, kterou Instituce důvodně vznesla tak, že za mezní datum rozhodné pro promlčení práva na vydání bezdůvodného obohacení (v podobě zaplaceného pojistného) stanovil den 15. 2. 2015, tj. tři roky před podáním návrhu na zahájení řízení před finančním arbitrem (ve smyslu § 107 odst. 2 starého občanského zákoníku). Finanční arbitr pak ze shromážděných podkladů zjistil Navrhovatelem uhrazené platby pojistného za životní pojištění od 15. 2. 2015 do 18. 2. 2019 (tj. poslední doložená platba pojistného). Finanční arbitr proto v Nálezu konstatoval, že Instituce je povinna z titulu bezdůvodného obohacení z neplatné Pojistné smlouvy vydat Navrhovateli částku 71.000 Kč se zákonným úrokem z prodlení.

Pokud jde o námitku Instituce co do počátku běhu subjektivní promlčecí doby, když tvrdí, že Navrhovatel věděl o důvodech neplatnosti již v době uzavření Pojistné smlouvy, protože v tomto okamžiku měl všechny informace, na základě kterých dovozuje neplatnost Pojistné smlouvy, odkazuje finanční arbitr na konstantní judikaturu Nejvyššího soudu, z níž vyplývá, že okamžik, ke kterému lze vztáhnout počátek subjektivní promlčecí doby práva na vydání bezdůvodného obohacení, se váže k prokazatelné, nikoliv předpokládané, vědomosti oprávněného o skutkových okolnostech, z nichž lze dovodit, že smlouva, podle které si strany plnily, je neplatná, a že na jeho úkor došlo k bezdůvodnému obohacení a kdo je získal (srov. např. rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 1. 6. 2015, sp. zn. 28 Cdo 5129/2014). Pouze na základě smluvní dokumentace se však Navrhovatel nemohl dozvědět o účtovaných nákladech, když ze smluvní dokumentace žádné konkrétní informace o nákladovosti produktu nevyplývají. Instituce současně nijak neprokázala, že by Navrhovatele při uzavření Pojistné smlouvy informovala o nákladech např. formou modelace. Finanční arbitr proto setrvává na svém závěru, že pro posouzení promlčení nároku Navrhovatele na vydání bezdůvodného obohacení se použije objektivní tříletá lhůta a odkazuje na odůvodnění v části 5.5 Nálezu.

K námitce Instituce, že není pasivně legitimována k vydání bezdůvodného obohacení ve výši odpovídající počátečním nákladům, protože tuto částku Instituce vyplatila pojišťovacímu zprostředkovateli za sjednání Pojistné smlouvy, finanční arbitr odkazuje na rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 29. 1. 2009, sp. zn. 33 Odo 1615/2006: „[j]iž v rozsudku ze dne 5. května 2005, sp. zn. 33 Odo 351/2004, Nejvyšší soud přijal závěr, že pouze účastníci neplatné smlouvy jsou věcně legitimováni k podání žaloby na vydání bezdůvodného obohacení podle ustanovení § 457 obč. zák., a to bez ohledu na skutečnost, zda v souvislosti s plněním z této smlouvy došlo k bezdůvodnému obohacení i na úkor někoho jiného. Věcná legitimace (ať už aktivní nebo pasivní) je tedy dána pouze na straně účastníků smlouvy“, který potvrzuje, že v případě rozhodování o vydání bezdůvodného obohacení z neplatné Pojistné smlouvy je pasivně legitimovaným subjektem právě Instituce, jako smluvní strana.

7 K výroku rozhodnutí o námitkách

Finanční arbitr neshledal, že by ve věci určení neplatnosti Pojistné smlouvy a vydání bezdůvodného obohacení Navrhovatelí rozhodl věcně nesprávně z důvodů namítaných Navrhovatelem a Institucí, a setrvává tak na svém právním závěru, že Pojistná smlouva je neplatná a že Instituce je povinna vydat Navrhovatelí bezdůvodné obohacení.

Na základě výše uvedené skutečnosti rozhodl finanční arbitr tak, jak je uvedeno ve výroku tohoto rozhodnutí.

Poučení:

Rozhodnutí o námitkách je podle § 16 odst. 4 zákona o finančním arbitrovi konečné. Podle § 17 odst. 1 zákona o finančním arbitrovi doručený nález, který již nelze napadnout námitkami, je v právní moci (*v případě, že bylo vydáno rozhodnutí o námitkách, nabývá nález právní moci dnem doručení rozhodnutí o námitkách – pozn. finančního arbitra*).

Podle § 244 odst. 1 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „občanský soudní řád“), rozhodl-li správní orgán podle zvláštního zákona o sporu a nabylo-li rozhodnutí správního orgánu právní moci, může být tatáž věc projednána na návrh v občanském soudním řízení. Podle § 247 odst. 1 občanského soudního řádu musí být žaloba podána ve lhůtě dvou měsíců od doručení rozhodnutí správního orgánu.

Mgr. Monika Nedelková
finanční arbitr

Doručuje se

Navrhovatel – datová schránka zástupce 79sgrxq
Instituce – datová schránka zástupce 5pcgssn

